

DE PSALM KWAM INEENS HEEL DICHTBIJ

bij de presentatie van '150 Psaalms vrij' op 25 april 2015 in Stad

Reinder Tuitman

Psalmen? Zijn dat niet teksten uit de Bijbel? Zijn dat niet lofzangen, soms klaagzangen, vaker nog strijdlieden van mensen, dichters uit een ver, heel ver verleden?

Voor wie dat meent valt zeker begrip op te brengen. Maar direct daarop moet gezegd worden: jij leest die liederen verkeerd. Enige clementie voor die verkeerde kijk op de psalmen kan ook Huub Oosterhuis hebben: het zijn inderdaad wel erg oude woorden, teksten. Dat brengt Oosterhuis op het idee om alle 150 Psalmen 'dichterbij' te brengen. Hij – zo zouden we kunnen zeggen – verlost de tekst uit hun keurslijf waarin ze vele eeuwen gevangen zaten, tijden waarin ze almaar verder van mensen af kwamen te staan, waarin kerkmensen, gelovigen niet meer de zin van deze liederen vatten. Zo ontstond in 2011 '150 Psalmen vrij', een bundel waarmee Huub Oosterhuis al in 1962 – samen met dichter Michel van der Plas en exegeet Pius Drijvers – was begonnen.

Een van de velen die deze bundel kochten was Marten van Dijken uit Haren. Jazeker, diezelfde Marten die zoveel 'oet stro zet het' met betrekking tot 'Biebel', de complete Bijbel in het Grunnens; en die in het verband van de Liudgerstichten zoveel bijdroeg aan 'Psaalms & Gezangen' en de Grunneger Kinderbiebel.

Marten gaat de bundel lezen en hij ervaart precies wat Huub Oosterhuis met '150 Psalmen vrij' beoogt: de oude tekst komt dichtbij!

Nadat wij kennis hebben genomen van '150 Psaalms vrij' durven we zeggen: die oude tekst komt nóg dichterbij!

Tijdens de presentatie op 25 april 2015 in de Lutherse Kerk in Stad refereert Marten van Dijken in zijn toespraak aan dat gevoel dat hem overviel bij het lezen van Huub Oosterhuis' bundel: 'de psalm kwam ineens heel dichtbij', de titel boven deze bijdrage.

Hij verklapt ons ook dat hij al gauw (in 2013) het plan opvatte voor een vertaling in het Grunnens (in zijn

Schola Cantorum zingt en Klaas Pieterman leest een psalm

Joe mien hedder? k Zol naargens gain verlet om hemmen.

Breng mie noar bliuend gruinland
dou mie deeligen aan stromend wotter
dat mien ziel op oam komt
dat ik rechte sporen weer goan kin
achter joe aan.

Joe mien hedder? k Zol naargens gain verlet om hemmen.

Mout ik ofgrond ien, daal van dood,
ik zel baang wezen – bin ie bie mie
k zel nait doodgoan van benaauwdens,

le hemmen toavel al kloarmoakt – mien spotters

Hij verklapt ons ook dat hij al gauw (in 2013) het plan opvatte voor een vertaling in het Grunnens (in zijn geval het Hogelandster Gronings); geen wonder vindt hijzelf, want een echte Groninger 'denkt en dreumt ja ien t Grunnens, t is ja toal van mien haart'. Maar zou hij dat kunnen? Proberen dus maar...

Huub Oosterhuis tijdens zijn rede.

('k Haar dou nog nait ien de goaten wat of k mie op haals hil'). Van Dijken gaf enkele malen de moed op: 'ik stop er maar mee'... Het was dominee Engel Jan Struif (ook zo'n echte Grunneger en zo'n toalege man) die hem 'aanpittjede'. En veel dank valt ook Tonko Ufkes ten deel, die Marten met raad en daad bijstond. Van Dijkens eerste vertaling van een 'vrije' psalm – die dus uit Oosterhuis' bundel – is Psalm 23 (wèl kin hom nait?....; hij draagt toch als titel: 'De Heer is mijn herder'?) Letten dan nu op de details:

Marten van Dijken overhandigt Huub Oosterhuis het eerste exemplaar

le hemmen toavel al kloarmoakt – mien spotters waiten nait wat of ze zain: dat ie mien vouten wasken, ze zaalven mit baalzem mie ienschenken, drink mor, zeg ie.

k zel naargens gain verlet om hemmen

Loat t zo blieven, dit geluk dizze genoade, aal mien levensdoagen.

Dat tot ien lengte van joaren ik wonen zel bie joe ien hoes.

Joe mien hedder, k zel naargens gain verlet om hemmen.

Al snel aan het begin van Psalm 42 klinkt:

k Bin aldernoarst verdraiteg, ik denk aan Joe - / aal joen brekers en rol- lers beuken mie, / golven sloagen over mie hèn.

Zie vervolgens het einde:

Mor den komt rompslumps / n stem / ien mie omhoog / boven mie oet / k wait nait woar vandoan / ie binnen mien god.

De meer dan honderdvijftig aanwezigen in de kerkzaal van de Lutherse Kerk zijn danig onder de indruk als zij Marten van Dijken hebben beluisterd. Het voelt alsof zij zijn reis door de Psalmen hebben meegemaakt. Niet minder indrukwekkend zijn Huub Oosterhuis' uitspraken die hij doet in zijn rede; of moeten we het een Overdenking noemen? Of misschien is het zijn verzuchting? Hoe dan ook, hij raakt zijn toehoorders diep! Enkele van zijn uitspraken:

We hoeven niet om woorden verlegen zitten als we over God praten, om te zeggen wie Hij is. De Bijbel reikt ons die wel aan.

We kunnen ook zeggen wie Hij niet is, ook dat roept de Bijbel in luide taal.

Beeldtaal en gelijkenissen omarmen elkaar, definities sluiten elkaar uit. De Bijbel noemt in één adem 'licht' en 'duister'.

De Psalmen gaan over God en mij; er is geen reden om te twifelen aan zijn bestaan.

God ziet, hoort, en zwijgt.

De 'ik' in de Psalmen zijn wij; en 'Ik zal er zijn' maakt mij 'ik'.

In de Bijbel is niemand God dan 'Ik', die vraagt: 'Waar ben je?'

Psalmen reiken van 'diep onder' tot 'grote hoogte'.

Psalmen verbijsteren, vloeken; ze roepen: 'Red hem/hen bevrijd hem/hen'.

Psalmen horen (alleen) gezongen worden in de liturgie.

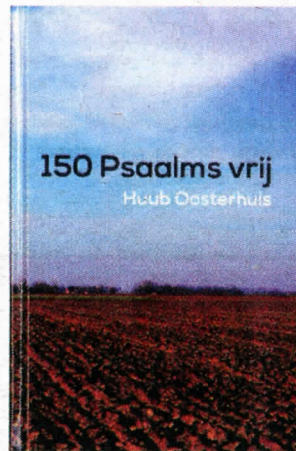
De Psalmen zijn het bewijs dat het verhaal van 'Ik' weerklink vond en vindt.

De psalmwoorden, de toespraken vallen goed: van Klaas Pieterman, voorzitter van de Liudgerstichten, van Marten van Dijken himself, van 'de grote' Huub Oosterhuis (die daarna, terwijl hij zijn bril afzet en opbergt op ongedwongen wijze enkele belevenissen uit zijn 'Groninger tijd' vertelt) van Henk Scholte, consulent van het Huis van de Groninger Cultuur, van Jeanet Hamstra van uitgeverij Jongbloed ('wij hebben vanmiddag te maken met enkele echte ambassadeurs van de Groninger taal'; en: 'streektaal is óók taal') en van boekhandelaar Jan Riemer ('is het Gronings op z'n retour?'; waarop uit de zaal: 'niks ervan!').

De muziek draagt zeker ook een steentje bij: Henk de Vries met 'Schola Cantorum' laat hoge kwaliteit horen, ook in het Grunnens. De Vries zorgt ook voor mooie muziek op het Van Oeckelenorgel, als we zingen uit "Psaalms & Gezangen", terwijl pianist Peter Rippen op kundige wijze de begeleiding van Schola Cantorum verzorgt.

Na de bijeenkomst vinden vele exemplaren van '150 Psaalms vrij' hun eerste eigenaar. Een extraatje: gesigineerd door Huub Oosterhuis en 'vertaaler' Marten van Dijken.

Reinder Tuitman (Middelstum) is hoofdredacteur

150 Psaalms vrij

Huub Oosterhuis; vert.: Marten van Dijken

264 pag. (geb.); 24,95 euro

Uitg.: Royal Jongbloed, Heerenveen, i.s.m. boekh. Riemer, Groningen; met subsidie van de Liudgerstichten

ISBN 978 90 8525 047 0